

**T.C.
SAMSUN VALİLİĞİ
İl Tarım Müdürlüğü**

SAMSUN İLİNDE SEBZE ÜRETİM SEKTÖRÜ

**Burhan HEKİMOĞLU
Ziraat Mühendisi**

**Mustafa ALTINDEĞER
Ziraat Mühendisi**

Samsun / Mart 2010

Redaksiyon ve Kapak Tasarım

Dr. Ali KORKMAZ

Baskı

Refik YILMAZ

Çiftçi Eğitimi ve Yayım Şube Müdürlüğü

**Samsun İl Tarım Müdürlüğü Yayınıdır
Strateji Geliştirme Birimi**

İÇİNDEKİLER

Sayfa

Önsöz

1. Giriş

2. Sebze Yetiştiriciliğinde Genel Durum

3. Yaş Sebze İhracatımız

4. Türkiye Sebze Ekiliş Ve Üretim Miktarları

5. Sebze Yetiştiriciliğinde Çevreye Duyarlı Üretim

6. Samsun ve Türkiye Sebze Ekiliş Karşılaştırması

7. Samsun İli Önemli Sebze Üretimi

8. Samsun Bölgesi İyi Tarım Uygulamaları (GAP)

Değerlendirilmesi

9. Samsun İlinde Organik Tarım Sebze Üretimi

10. Türkiye Yaş Meyve-Sebze Sektöründe Değişim

11. Samsun'da Yaş Meyve-Sebze Sektöründe Durum

12. Samsun Bölgesinde Sebze Pazarlama

13. Samsun İlinde AB ve Rusya Federasyonu İçin

Stratejik Öneme Sahip Sebzeler

14. Samsun İli Sebze İşleyici ve Pazarlayıcıların

Dikkat Etmesi Gereken Önemli Kriterler

15. Sonuç

Kaynaklar

Önsöz

Ülkemiz yaklaşık 25 milyon tonluk sebze üretimi ile Dünya'da ilk 4 ülke arasındadır. Türkiye'de sebze üretiminin %87'si açıkta ve %13'ü de örtü altında gerçekleştirilmektedir. Tarım sektörünün çalışan nüfusunun %32'sini barındırdığı ve işlenen toplam arazinin %12'sini de bahçe bitkilerinin oluşturduğu gerçeğinden hareketle, Türkiye'de yaklaşık 2.5-3 milyon kişinin bahçe bitkileri üretimi yaptığını söyleyebiliriz.

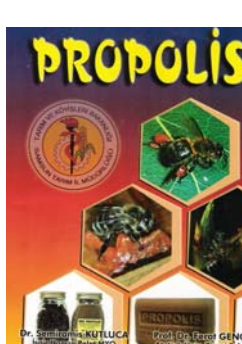
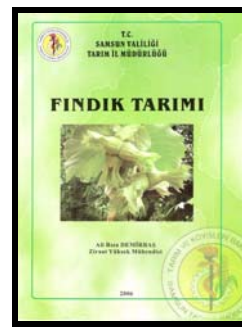
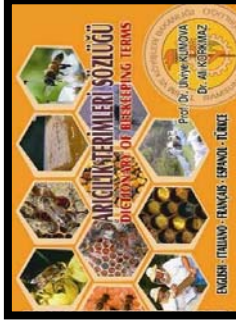
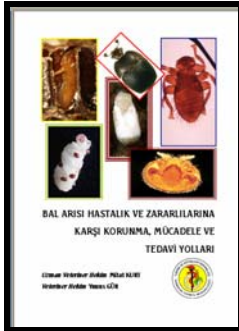
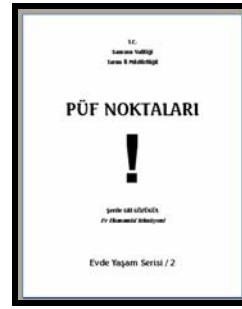
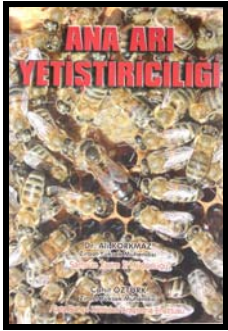
Samsun ilimizde verimli ovaların varlığı nedeniyle sebzeçilik; yoğun olarak yapılan ve emek isteyen önemli bir tarımsal faaliyettir. Samsun ilinde 2008 yılı TUIK verilerine göre yaklaşık 311.490 dekar alanda 1.238.264 ton sebze üretimi gerçekleştirilmiştir. Türkiye'de Samsun ili sebze üretimiyle yıllar ve ürünler itibarıyla 1. veya 6. sırada yer almıştır. Samsun lahanası, taze fasulye ve kabak üretiminde 1. sırada yer alırken, biber üretiminde 2. sırada ve patlıcan üretiminde 6. sırada yer almıştır.

Samsun'da en çok ekilen ürünler biber, yeşil fasulye, lahanası, pırasa, domates, karpuz, kavun, patlıcan, marul, ıspanak, karnabahar gibi sebzelerdir. Bunlar hem ihracata hem de işleme sanayine uygun sebzelerdir. Sebze üretiminin bölgeler itibarıyla yığılmasına bakıldığında Samsun, Balıkesir, Bursa ve Aydın bölgeleri genel bitkisel üretiminin yapısından farklı olarak Türkiye ortalamasının üstünde yığılaşmışlardır. Birinci derecede Antalya, Bursa, İzmir, Samsun illerinde yığılaşma olmaktadır.

Ülkemizde ve ilimizde bitkisel üretim sebze sektörü bölge tarımının en yoğun girdisinin kullanıldığı en fazla emeğin verildiği lokomotif bir sektör olup tohumculuk, gübre, kimyasal ilaç, fide, ambalaj, imalat, gıda sanayi gibi pek çok sektörle ilişki içerisindedir. Samsun ilimizde bu sektör; uygulanan entegre mücadele, kontrollü örtü altı, iyi tarım gibi tüm projelerle desteklenmektedir. Hazırlanan bu çalışmanın başta ülkemiz ve ilimiz tarımına, ekonomisine, ilimiz üreticisine ve sebze sektörünün tüm taraflarına faydalı olmasını diliyorum.

İl Tarım Müdürlüğü

Samsun Tarım İl Müdürlüğünden

samsun tarım il müdürlüğü

ANA SAYFA ÜYELİK HESABI PROGRAMLAR LİNKLER FORUMLAR KÖNÜLLER EN YÜZLER ÜYE LİSTESİ

Atatürk Kögesi

İYİ TARIM UYGULAMALARI KAPSAMINDA EUROPGAP SERTİFİKALI KIŞLIK SEBZE ÜRETİMİ ÇALIŞMALARI

santim Dergisi

Tarımsal Bilgi, Potansiyel Güçtür.

Gelin Paylaşalım!

www.samsuntarim.gov.tr

Samsun İlinde Sebze Üretim Sektörü

1. Giriş

Samsun; tüm sebzelerin üretiminde haritada görüldüğü üzere en önemli ildir. Türkiye yaklaşık 25 milyon tonluk sebze üretimi ile Dünya’da ilk 4 ülke arasında yer almaktadır. Türkiye’de sebze üretiminin yaklaşık %87’si açıkta ve %13’lük kısmı da örtü altında gerçekleştirilmektedir.

Toplam sebze üretiminde meyvesi yenen sebzeler %86, yaprağı yenen sebzeler %7 soğansı-yumru ve kök sebzeler %3.44 ve baklası yenen sebzeler %3 paya sahiptir.

2008 TÜİK verilerine göre Sebze ürünleri alt gruplarında üretim miktarları incelendiğinde 2008 yılında yumru ve kök sebzeler %2,8, meyvesi için yetiştirilen sebzeler %6,7 ve başka yerde sınıflandırılmamış diğer sebzeler %3,6 oranında artış göstermiştir.

Tablo 1. Dünya Yaş Sebze ve Meyve Üretim (2007)

Yıllar	Sebze Üretimi (ton)	Meyve Üretimi (ton)	Toplam Üretim (ton)
2000	748.125.979	472.600.919	1.220.726.898
2001	779.358.331	474.081.000	1.253.439.331
2002	812.257.295	484.134.641	1.296.391.936
2003	841.460.320	490.300.185	1.331.760.505
2004	873.417.121	511.513.857	1.384.930.978
2005	891.182.896	516.623.229	1.407.806.125
2006	889.742.585	496.351.369	1.386.093.954
2007	893.432.504	499.711.349	1.393.143.853

Kaynak:FAO 2007

2. Sebze Yetiştiriciliğinde Genel Durum

Dünya sebze üretimi 2003 yılında 842 milyon ton seviyesinde olup, ülkemizin bu üretimden almış olduğu pay yıllara göre değişmekle birlikte yaklaşık %3.1’dir.

Türkiye’de bitkisel üretim değerinin yaklaşık %28’i sebzelere aittir.

Samsun İlinde Sebze Üretim Sektörü

TÜİK verilerine göre Türkiye'nin 2007 yılı toplam sebze üretimi 7.407.868 da alanda yapılmakta olup Toplam üretim 23.742.082 tondur.

2008 TÜİK verilerine göre 2008 yılında sebze ürünleri üretim miktarı bir önceki yıla göre %6 oranında artarak yaklaşık 25.130.2741 ton olarak gerçekleşmiştir. TÜİK verilerine göre Üretilen bu miktar sebzeler milli ekonomiye 17.060.951.628 TL katkı sağlanmaktadır.

2008 TÜİK verilerine göre Sebzeler grubunun önemli ürünlerinden domates %10,5, hıyar %0,3, kuru soğan %7,9, dolmalık biber %3,9, sivri biber %1, salçalık biber %2,3, sakız kabağı %4,6, fasulye %8,3, baş lahana %5, göbekli marul %3, kavunda %5,3, karpuz %5,4 oranında artmış, patlıcan %5,8, pırasa %1,6, havuç %7,9, ıspanakta %4,2 oranında azalmıştır.

Soğan, patates, sarımsak gibi yumru bitkiler hariç tutulduğunda, ülkemiz sebzeler üretiminin %47' si meyvesi yenen sebzelere ait olup domates, biber, kavun, karpuz, patlıcan ve hıyar ekonomik anlamda bu grubu temsil eden en önemli sebzelerdir. Ülkemiz; biber, domates, hıyar ve taze fasulye üretiminde dünya üçüncüsü konumundadır. Patates, domates, karpuz, lahana, hıyar, kornişon, kavun ve havuç dünyada en fazla yetiştirilen sebzelerdir. Dünya toplam domates üretiminin %6,6' sı, biber üretiminin %7.4' ü, karpuz üretiminin %4.5' i, hıyar-kornişon üretiminin %4.4' ü, soğan üretiminin %3.2' si ve patates üretiminin %1.7' si, ülkemiz tarafından karşılanmaktadır.

Tarım sektörünün çalışan nüfusunun %32'sini barındırdığı ve işlenen toplam arazinin %12'sini de bahçe bitkilerinin oluşturduğu gerçeğinden hareketle, Türkiye'de yaklaşık 2.5-3 milyon kişinin bahçe bitkileri üretimi yaptığını söyleyebiliriz.

Samsun ilinde 2008 yılı TÜİK verilerine göre yaklaşık 311.490 dekar alanda 1.238.264 ton sebze üretimi gerçekleştirilmiştir.

Türkiye'de Samsun ili sebze üretimiyle yıllar ve ürünler itibariyle 1. veya 6. sırada yer almıştır. Samsun lahana, taze fasulye ve kabak üretiminde 1. sırada yer alırken, biber ve hıyar üretiminde 2. sırada ve patlıcan üretiminde 6. sırada yer almıştır.

Samsun İlinde Sebze Üretim Sektörü

Tablo 2. Ülkemizin Toplam Sebze Üretim Miktarı (Ton)

Ürünler	2004	2005	2006	2007	2008
Yaprağı Yenen Sebzeler	1.685.550	1.781.850	1.807.657	1.679.042	1.711.334
Meyvesi Yenen Sebzeler	19.779.500	20.788.000	20.437.238	20.130.888	21.480.325
Baklagil Sebzeleri	756.000	793.500	774.030	723.795	769.144
Soğans, Yumru, Kök Sebze	863.060	814.367	824.613	1.032.415	972.199
Diğer Sebzeler	131.512	142.512	174.119	175.942	197.269
Toplam Sebze	23.215.622	24.320.229	24.017.657	23.742.082	25.130.271

Kaynak: TÜİK 2008

3. Yaş Sebzede İhracatımız

2003 yılında Türkiye'nin sebze ihracatı 139.000.000 milyon dolar civarında iken, 2007 yılında yaş sebze ihracatı 1.007.707 ton olmuş 553.009.150 dolar ve 2008 yılında ise yaş sebze ihracatı 1.052.151 ton olup 672.078.843 dolar olarak gerçekleşmiştir.

Çin, dünya sebze üretiminde en büyük paya sahip ülke olarak bilinmekle beraber ancak kendine yeten ülke durumundadır.

Dünyada 1990 yılında ticarete konu olan meyve-sebzenin değeri yaklaşık 51 milyar dolarken, 2001 yılında bu rakam yaklaşık 70 milyar dolara ulaşmıştır. Yaklaşık yüzde 40 oranında bir artış söz konusudur.

Bu rakamlardan anlaşılacağı üzere, meyve-sebze üretimi ve ticareti, tahıl üretimi ve ticaretinden çok daha hızlı biçimde artmaktadır

Dış ticaret Müsteşarlığı verilerine göre 2005 yılında Türkiye'nin yaş meyve sebze ihracatı 924.611.000 dolar ve meyve sebze mamulleri ihracatı 785.929.000 dolar olmuştur.

2006 Ocak-Kasım ayları arası yaş meyve sebze ihracatı 978.540.000 dolar ve meyve sebze mamulleri ihracatı 730.755.000 dolar olmuştur.

Yaş meyve sebze ve narenciyede 2008 yılında bir önceki yıla göre miktarda %6'lık, değerinde ise % 20'lik bir artış meydana gelmiştir. Gruplar içerisinde; taze sebze miktarda %4'lük, değerinde ise %22'lik bir artış göstermiş ve 2008 yılında 672.078.843 \$'lık değerle ilk sırada yer almıştır.

Samsun İlinde Sebze Üretim Sektörü

2007 yılında yaş sebze ihracatı 1.007.707 ton ve ihracat ederi 553.009.150 dolar iken 2008 yılında ise yaş sebze ihracatı 1.052.151 ton olup 672.078.843 dolar olmuştur.

Tablo 3. 2008 – 2009 Türkiye Geneli Yaş Sebze İhracat Yapılan İlk 15 Ülke

No	Ülke	01.01.2008 / 31.12.2008		01.01.2009 / 31.12.2009	
		Miktar (kg)	Değer (\$)	Miktar (kg)	Değer (\$)
1	Rusya Federasyonu	755.295.774	633.135.931	830.926.092	624.905.029
2	Bulgaristan	193.428.600	121.812.423	284.106.987	215.398.969
3	Almanya	122.467.581	175.073.229	131.069.713	181.600.685
4	Ukrayna	223.778.707	145.692.191	240.333.162	154.739.061
5	Irak	231.757.877	50.051.310	386.268.573	126.039.194
6	Romanya	185.609.396	132.484.629	171.226.449	108.808.582
7	Suudi Arabistan	104.554.995	69.706.210	150.429.871	88.572.399
8	Hollanda	29.274.270	33.952.247	33.312.270	38.368.848
9	Birleşik Krallık	15.968.971	31.033.999	27.223.446	35.746.992
10	Polonya	37.461.233	30.729.521	45.525.977	34.408.289
11	Yunanistan	27.988.911	22.857.679	31.615.917	26.435.705
12	İran (İslam Cum.)	15.791.350	8.311.107	45.226.620	25.480.784
13	İtalya	10.527.051	19.282.126	11.270.470	20.315.639
14	Mersin Serbest Bölge	29.998.154	22.980.126	19.643.917	17.292.975
15	Sırbistan	21.721.419	15.707.090	26.467.210	16.933.067

Ülkeler, 2009 yılı fob(\$) değerlerine göre sıralanmıştır.

4. Türkiye Sebze Ekiliş Ve Üretim Miktarları

Türkiye’de Son yıllarda sebze ekilişleri 7.608.682 dekara ulaşmıştır. Türkiye sebze tarımında son 20 yılda ekim alanlarında %35, üretim miktarında %88 ve verimde %39’luk artış kaydedilmiştir.

2008 ve 2007 yılında Sebze önemli dış pazarlarımız; Rusya Federasyonu, Ukrayna, Irak, Moldova, Yunanistan, Avusturya, Suudi Arabistan, Hollanda, Romanya, Almanya ve Bulgaristan olmuştur. AB ve Rusya Federasyonu ülkelerine yapılan ihracat toplam sebze ihracatımızın yaklaşık %82’ini oluşturmaktadır.

Rusya Federasyonu, 2008 yılında 672.078.843 Dolarlık sebze ihracatımızın 292.908.386 dolarla % 44’ünün yöneldiği en önemli ülke konumundadır.

Samsun İlinde Sebze Üretim Sektörü

Tablo 4. Türkiye Bazı Sebze Üretim Miktarları (ton)

	Domates	Biber	Patlıcan	Hıyar	Fasulye
1980	3.550.000	220.000	650.000	500.000	300.000
1985	4.900.000	235.000	680.000	780.000	400.000
1990	6.000.000	580.000	735.000	1.000.000	430.000
1995	7.250.000	750.000	750.000	1.250.000	460.000
2000	8.890.000	1.090.000	924.000	1.825.000	514.000
2001	8.425.000	1.150.000	945.000	1.740.000	490.000
2002	9.450.000	1.340.000	955.000	1.670.000	515.000
2003	9.820.000	1.370.000	935.000	1.780.000	545.000
2004	9.440.000	1.325.000	900.000	1.725.000	582.000
2005	9.600.000	1.380.000	900.000	1.725.000	555.000
2006	9.854.877	1.842.175	924.165	1.799.613	563.763
2007	9.945.043	1.759.224	863.737	1.674.580	519.968
2008	10.985.355	1.796.177	813.686	1.682.776	563.056

Kaynak: TÜİK-2008

Rusya Federasyonu'nu %11 ile Bulgaristan, %10 ile Romanya ve % 10 ile Almanya takip etmektedir. Ukrayna, Irak, Moldova, Yunanistan, Avusturya, Suudi Arabistan ve Hollanda diğer önemli pazarlarımız görünümündedir.

2008 yılında yaklaşık 1.052.151 ton sebze ihraç edilmiştir. 2008 yılında Yaş Sebze'de Türkiye geneli en fazla ihracatı yapılan ürün değerinde 426.437.312 \$ ve miktarda 483.317 ton ile domates olmuştur. Bunu sırasıyla biber, hıyar-kornişon, soğan, şalotlar, karpuz, havuç, turp, sakız kabağı, patates, patlıcan, karnabahar ve brokkoli izlemiştir.

2010 yılı Ocak ayında yaş sebzede Türkiye geneli en fazla ihracatı yapılan ürün değerinde 33.220.371 \$ ve miktarda 35.321.853 kg ile domates olmuştur. Bunu sırasıyla hıyar-kornişon, biber, pırasa ve sakız kabağı izlemiştir.

Bazı önemli sebzelerin ihracat değerleri ve miktarları 2008 yılı için; domates, 483.317 ton (426.437.312dolar), kuru soğan, 132 000 ton (15 milyon dolar), hıyar-kornişon 88.469 ton

Samsun İlinde Sebze Üretim Sektörü

(65.383.104 dolar), yeşil biber 78.998 ton (78.264.353 dolar) ve havuç-turp 47.356 ton (10.650.058 dolar)'dır.

Türkiye sebzeçiliğinde domatesin ayrı bir yeri vardır. Türkiye de yetiştirilen yaklaşık 10 milyon ton domatesin %20'si işlenmekte, kalan miktar taze tüketime gitmektedir. İşlenen toplam miktarın %80'i salça, %15'i konserve domates imalatı için, kalan kısım ise ketçap, domates suyu vb. domates ürünlerinin imalatı için kullanılmaktadır.

Türkiye'nin, tarımsal üretimde sahip olduğu çeşitliliğin bir göstergesi olarak yıllık yaklaşık 25 milyon ton düzeyindeki üretimi ile dünya yaş sebze üretiminde özel bir yeri vardır. Ayrıca yaş sebze sektörü, ülkemiz tarımsal üretiminde sahip olduğu pay, oluşturduğu istihdam ve milli gelire sağladığı katkı ve tarım ürünleri ihracatı açısından önemli bir yere sahip bulunmaktadır.

Tablo 5. 2008-2009 (Ocak-Aralık) Türkiye Yaş Sebze İhracatında İlk 10 Ürün

No	Ürün	01.01.2008 / 31.12.2008		01.01.2009 / 31.12.2009	
		Miktar (kg)	Değer (\$)	Miktar (kg)	Değer (\$)
1	Domates	483.281.847	426.407.228	565.325.402	431.965.425
2	Hıyar, Kornişon	88.526.237	65.413.509	98.721.313	69.018.060
3	Biber	78.958.780	78.259.446	68.391.630	65.484.150
4	Soğan-Şalotlar	213.599.042	35.040.829	135.461.490	16.516.795
5	Mantar	882.495	9.253.114	1.076.996	12.354.208
6	Sakız Kabağı	12.246.530	11.502.150	14.202.316	11.580.618
7	Havuç, Turp	47.356.491	10.650.058	57.073.573	10.391.912
	Patlıcanlar	7.940.115	7.218.115	8.395.417	7.343.128
8	Patates	232.369.950	37.771.453	89.765.992	8.161.861
9	Pırasa	5.940.875	3.924.523	13.152.034	5.813.581
10	Patates	89.765.992	8.161.861	70.412.350	5.619.786

Maddeler, 2009 yılı fob(\$) değerlerine göre sıralanmıştır.

Türkiye de her bölgeye yaş sebze üretimi yayılmış olmakla birlikte bilhassa sebze ticari amaçla yapılan üretimin yoğunlaştığı bölgelerin başında Ege, Akdeniz, Karadeniz ve Marmara bölgesinde önem taşır. İklim ve toprak özellikleri Karadeniz bölgesinde Samsun ili sebze tarımın merkezi haline getirmiştir. Üretimde ve hasat sonrası işlemlerde kalite

Samsun İlinde Sebze Üretim Sektörü

standartları ne ölçüde artarsa ihracatımızda aynı oranda artacaktır. Türkiye'nin yaş sebze ihracatını artırarak pazarda hak ettiğimiz konuma kavuşmak ve kaliteli Türk malı imajının oluşmasını sağlamak ancak üretim ve ihracatın entegre olmasıyla mümkün olabilecektir. 2008 yılında yaş sebzede Türkiye geneli en fazla ihracatı yapılan ürün değerinde 426.437.312 \$ ve miktarda 483.317.297 kg. ile domates olmuştur. Bunu sırasıyla biber, hıyar-kornişon ve soğan şalotlar izlemiştir.

Tablo 6. 2007-2008 (Ocak-Aralık) Türkiye Yaş Sebze İhracatında İlk 10 Ürün

No	Ürün	01.01.2007 / 31.12.2007		01.01.2008 / 31.12.2008	
		Miktar (kg)	Değer (\$)	Miktar (kg)	Değer (\$)
1	Domates	394.122.995	316.836.205	483.317.297	426.437.312
2	Biber	60.069.603	70.212.810	78.998.680	78.264.353
3	Hıyar, Kornişon	62.556.457	45.517.357	88.469.237	65.383.104
4	Soğan-Şalotlar	171.945.017	36.460.527	213.599.042	35.040.829
5	Sakız Kabağı	10.022.787	7.960.495	12.244.706	11.499.981
6	Havuç, Turp	46.660.174	10.303.374	47.356.491	10.650.058
7	Mantar	415.806	6.466.884	882.495	9.253.114
8	Patates	232.369.950	37.771.453	89.765.992	8.161.861
9	Patlıcanlar	6.134.417	5.574.568	7.976.965	7.223.482
10	Pırasa	6.075.770	2.728.399	5.940.875	3.924.523

Maddeler, 2008 yılı fob(\$) değerlerine göre sıralanmıştır.

Tablo 7. 2006-2007 (Ocak-Aralık) Türkiye Yaş Sebze İhracatında İlk 10 Ürün

No	Ürün	01.01.2006 / 31.12.2006		01.01.2007 / 31.12.2007	
		Miktar (kg)	Değer (\$)	Miktar (kg)	Değer (\$)
1	Domates	306.033.411	176.835.774	394.235.295	316.925.
2	Biber	59.503.458	55.997.464	60.075.853	70.226.468
3	Hıyar, Kornişon	51.963.242	30.758.744	62.578.297	45.532.703
4	Patates	50.951.786	8.417.100	232.502.950	37.773.115
5	Soğan, Şalot	141.424.509	20.568.547	171.824.517	36.396.876
6	Havuç, Turp	43.375.257	8.925.059	46.660.174	10.303.374
7	Sakız Kabağı	7.227.622	5.745.099	10.024.057	7.961.267
8	Mantar	1.328.464	12.014.937	415.806	6.466.884
9	Patlıcanlar	4.843.654	4.472.730	6.135.317	5.575.231
10	Pırasa	11.098.576	5.463.209	6.075.770	2.728.399

Maddeler, 2007 yılı fob(\$) değerlerine göre sıralanmıştır.

5. Sebze Yetiştiriciliğinde Çevreye Duyarlı Üretim

Genel olarak, tarımsal üretim çevreyi destekleyici bir özellik taşısa da yanlış uygulamalar ve tek hedef olarak verim artışının dikkate alınması tarımsal faaliyeti ve çevreyi tehdit eden unsurlardan birisi haline getirmiştir. Sebze yetiştiriciliği, yoğun girdi kullanımını nedeniyle bu konuda özel bir durum arz etmektedir. Bu durumdan kurtulmanın en akılcı yolu, dünyada son yıllarda önemli gelişmeler gösteren entegre mücadele yöntemleriyle sürdürülebilir tarım ayrıca iyi tarım (GAP) ve organik tarım teknikleridir.

Türkiye’de Organik Sebze üretim miktarı 30.000 ton civarındadır. Bu üretim içerisinde en önemli payı sırasıyla domates, hıyar, fasulye, biber, marul ve patlıcan almaktadır. Organik tarım ürünleri ihracat rakamlarımızı incelediğimizde; 1996 yılında 3 678 ton olan ihracat miktarı, 2003 yılında 21.000 ton olup ihracat değeri 40 milyon dolar olmuştur. Ancak Türkiye’nin ve özellikle Samsun ilimizin tarımsal yapısı Pazar bulunabildiğinde bölge ülkelerinin organik ürün ihtiyacını karşılayacak durumdadır.

İyi Tarım Uygulamaları (GAP); çevre, insan ve hayvan sağlığına zarar vermeyen bir tarımsal üretimi yapmak, doğal kaynakları korumak, tarımda izlenebilirlik ve sürdürülebilirlik ile gıda güvenliğini sağlamak amacını taşır. Dünyada 40’a yakın ülkede 12.000 üretici yaklaşık 4 milyon dekarlık alanda yaş meyve sebze GLOBALGAP disiplinine uygun üretim yapmaktadır. Dünyanın çeşitli bölgelerindeki 50 ülkede, 65 sertifikasyon kuruluşu tarafından GAP sertifikalandırma işlemi yapılmaktadır. Dolayısıyla AB ve Rusya Federasyonu ülkelerinde gıda güvenliği kaygıları ile ilgili yaş meyve ve sebze ticaretini doğrudan etkileyen gelişmeler ülkemiz yaş meyve ve sebze sektörünü yakından ilgilendirmektedir.

AB, Rusya Federasyonu ve diğer gelişmiş ülkelerde insan sağlığı ve refahı, hayvan sağlığı ve refahı ve gıda güvenliği ile ilgili alınan önlemler, uygulanan sistem ve standartlar ülkemizde ve Özellikle Samsun ili sebze yetiştiriciliğinde uygulamaya geçmiştir.

Samsun İlinde Sebze Üretim Sektörü

6. Samsun ve Türkiye Sebze Ekilişi Karşılaştırması

Samsun bölgemizde büyük ve küçük verimli ovaların varlığı nedeniyle, sebzeçilik bilinçli ve yoğun olarak yapılan önemli bir tarımsal faaliyettir. Samsun bölgemizde en çok ekilişi yapılan ve ihracata uygun ürünler domates, karpuz, biber, kavun, kırmızı lahana, beyaz lahana, brokkoli, patlıcan, fasulye, marul, pırasa, ıspanak, karnabahar gibi sebzelerdir.

2008 yılı TÜİK rakamlarına göre TR83 Samsun (Samsun, Tokat, Çorum, Amasya) alt Bölgesinde toplam sebze ekiliş alanı 59.551 ha'dır. Bu ekiliş Türkiye toplamı olan 760.868 ha alanın % 7'sini oluşturmaktadır.

Samsun ilinin toplam 1.238.264 ton olan sebze üretimine karşılık; 31.149 ha sebze ekilişinin %56'sı yani 17.443 hektarını meyvesi yenen sebzeler oluşturur. Yaprağı yenen sebzeler 8.098 ha' la Samsun ili sebze ekilişinin %26'sını oluşturur. Baklası yenen sebzeler 5.295 hektarla sebze ekilişinin %17'sini oluşturur.

Dünyada sebze ekilişleri içerisinde üretilen fasulyenin %9.2'sini, karpuz'un %5'ini, biberin %8'ini, domatesin %9'unu, soğanın %6'sını, hıyar ve baklanın %5'ini, patlıcanın %3.2'sini ve kavunun %10'unu, lahana, enginar ve marulun %2'sini, kabak ve ıspanağın %1.85'ini, lahana, bezelye, havuç ve bamyanın %1'ini Türkiye karşılamaktadır.

Dünya üretim sıralamasında Türkiye karpuz üretiminde 2.sırada, biber, domates ve patlıcan'da 3. sırada, soğan üretiminde ise 4. sıradadır. Türkiye bitkisel üretiminin %25.6'sını oluşturan sebze yetiştiriciliğinde üretim miktarlarındaki en büyük artışlar enginar, kereviz, bezelye, biber, domates ve hıyar üretiminde olmuştur. Türkiye'ye taze sebze ihracatı diğer tarım ürünlerine göre hızla yükselerek son beş yılda yaklaşık on kat artış göstermiştir.

Taze sebze ihracatında en büyük gelişme enginar, karnabahar, kabak, helvacı kabağı, kavun ve domateste olmuştur. Lahananın donmuş ürün olarak ihracatı son beş yılda yirmi kat artmıştır. Samsun ili ihracatta stratejik öneme sahip sebze çeşitleri üretiminde ve özellikle kışlık sebze üretiminde en büyük paya sahiptir.

Samsun İlinde Sebze Üretim Sektörü

7.Samsun İli Önemli Sebze Üretimi

Tablo 8. Samsun İli Önemli Sebze Üretimi Bölge ve Türkiye Kıyaslaması (ton) 2008

İller	Samsun	%	Türkiye
Fasulye (taze)	88.381	15.6	563.763
Kavun Karpuz	182.895	3.17	5.570.911
Kabak (sakız)	3.392	1,2	288.336
Hıyar	107.599	6.3	1.799.613
Patlıcan	56.746	6.9	924.165
Domates	267.934	2.4	9.854.877
Biber (svri+sal+dolmalık)	227.286	12.6	1.842.175
Lahana (baş+Kırmızı+Yaprak)	190.594	28.3	855.700
Ispanak	15.428	6.8	242.231
Karnabahar	24.380	16.1	136.098

Yağlık Biber (Kapyra)

Türkiye de 2008 yılında 1.796.177 ton biber üretilmiş olup, biber üretiminin % 13'ünü Samsun ili üretmektedir. Ayrıca 2008 yılında Samsun ilinde 76.222 dekar alanda 227.286 ton (sivri, dolmalık ve salçalık) biber üretilmiştir. Ayrıca 2008 yılında Samsun ilinde 76.222 dekar alanda 224.236 ton (sivri, dolmalık ve salçalık) biber üretilmiştir. Bu üretimin 28.400 dekar alanında kapyra salçalık biber ekimi yapılmış ve ülke üretiminin büyük bir kısmı olan 85.000 ton Kapyra (salçalık-yağlık) biber Samsun ilinde üretilmiştir.

Son yıllarda Samsun ilinde yıldan yıla artan yağlık biber üretimi önemli bir trend yakalamıştır. Özellikle Bafra ovasında oldukça geniş bir ekim alanı bulan yağlık biber ülkemizde iç piyasa da rahat bir Pazar bulmuştur. Yağlık biber de ülkemiz iç tüketiminin önemli bir miktarı Samsun ili tarafından karşılanmaktadır. Ancak bu rakamın çok üzerinde üretim yapıldığı ve daha fazla üretim yapmaya elverişli potansiyelin bulunduğu bilinmektedir.

Samsun İlinde Sebze Üretim Sektörü

Kavun-Karpuz

Türkiye kavun-karpuz üretimi dünya üretiminin yaklaşık %5'ni karşılamaktadır. Türkiye 2008 yılı kavun-karpuz üretimi 5.570.911'dur. Samsun ili 2008 yılı üretimi 182.895 ton olup Ülke üretiminin %3.17'ini oluşturmaktadır. Almanya, Hollanda gibi AB ülkelerine ve Rusya Federasyonuna ihraç edilmektedir.

Domates

Türkiye de 2003 yılı domates üretimi 9.820.000 ton, 2006 yılı domates üretimi 9.854.877 ton, 2008 yılında ise 10.985.000 ton olup, ülkemiz dünya üretiminin yaklaşık %9'unu karşılamaktadır. 2008 yılı Samsun ili üretimi 267.934 ton olup, Türkiye üretiminin yaklaşık %2.4 'ünü karşılamaktadır. En fazla ihracat yapılan ülkeler içinden Rusya Federasyonu ilk sırada yer alırken Suudi Arabistan, Romanya, Ukrayna ve Gürcistan onu takip etmektedir.

Fasulye

2003 yılı dünya fasulye üretimi 5.993.264 ton, AB fasulye üretimi ise 779.081 tondur. Türkiye fasulye üretiminde 2003 yılı itibariyle dünya üretiminin yaklaşık %9.2'sini karşılamaktadır. Türkiye Çin'den sonra dünyanın en büyük taze fasulye üreten ülkesi konumundadır. Türkiye 2006 yılı taze fasulye üretimi 563.763 ton, 2008 yılı için ise bu üretim 563.763 tondur. Samsun ili 2008 yılı ülke fasulye üretiminin yaklaşık %15.6 sı olan 88.381 ton fasulye Samsun ilinde üretilmektedir. Türkiye'de 2002 yılında 515.000 ton olan fasulye üretimi %9'luk bir artışla 2003 yılında 545.000 tona ve 2006 yılında üretim 563.763 ton'a 2008 de ise 563.056 ton'a ulaşmıştır. Samsun 88.381 ton ile tüm iller arasında % 15.6 ile üretimde birinci sıradadır. Taze fasulye ihracatı yapılan ülkelerin başında 565 ton ile Almanya gelmektedir.

Patlıcan

2003 yılı Dünya patlıcan üretimi 28.993.563 ton'dur. Bu üretimin 680.854 tonu AB ülkelerinde üretilmektedir. Türkiye de 2003 yılı patlıcan üretimi 935.000 ton ve 2006 yılı patlıcan

Samsun İlinde Sebze Üretim Sektörü

üretimi 924.165 ton olup Dünya üretiminin yaklaşık %3.2'sini ülkemiz karşılamaktadır. Ülkemiz 2008 yılı 924.165 tondur. 2008 yılı itibariyle Samsun ili 56.746 ton üretimle alt bölgenin yaklaşık %90'ını, ülkenin yaklaşık %7' sini karşılamaktadır. Patlıcan ihracatında Almanya ilk sırada yer alırken, sonrasında Romanya ve Avusturya gelmektedir.

Lahana

2003 yılı dünya lahana üretimi 65.956.162 tondur. Bu üretimin 2.808.451 tonu AB ülkelerinde gerçekleştirilmektedir. Türkiye 2003 yılı lahana üretimi 721.000 ton , 2006 yılı lahana üretimi 855.700 ton , 2008 yılı üretimi ise 673.152 ton olup; bu üretimin 205.141 tonu TR83 Samsun alt bölgesinde gerçekleşmektedir. TR83 Samsun alt bölgesi lahana üretimi ülke üretiminin %31'ini oluşturmaktadır. Samsun ili 2008 yılı 190.594 tonluk lahana üretimi ile ülke üretiminin %28'ini oluşturmaktadır. Samsun ili lahana üretiminde iç piyasaya yönelik üretimden, ihracata yönelik üretim sürecine girmiştir. Türkiye den ve Samsun ilimizden Almanya, Avusturya, Hollanda, Romanya ve Suudi Arabistan'a lahana ihracatı artarak devam etmektedir.

Biber

2003 yılı Türkiye biber üretimi 1.790.000 ton ve 2006 yılı Türkiye biber üretimi 1.842.175 ton'dur. 2008 de ise bu rakam 1.796.177 ton'a düşmüştür. TR83 Samsun alt bölgesinin toplam üretimi 252.336 ton olup, Türkiye nin %14'ünü oluşturmaktadır. 2008 yılı itibariyle Samsun ili 227.286 ton biber(sivri, dolmalık, salçalık) üretimiyle tek başına 1.796.177 ton olan Türkiye biber üretiminin %13'ünü karşılayan ve biber iç ticaretinde söz sahibi olan ildir. Samsun bölgemizden ve Türkiye den en fazla biber ihracatı yapılan ülke Almanya'dır. Daha sonra Avusturya, Hollanda, Romanya ve diğer ülkeler gelmektedir.

Pırasa

2008 yılı Türkiye pırasa üretimi 252.286 tondur. Bu üretimin 17.585 tonu Samsun ilinde üretilmektedir. Karadeniz

Samsun İlinde Sebze Üretim Sektörü

bölgesi ve iç piyasanın ihtiyacının büyük bir kısmını Samsun ili karşılamaktadır.

Karnabahar

2003 yılı Dünya karnabahar üretimi 15.948.166 tondur. Bu üretimin 1.686.649 tonu AB ülkelerinde üretilmektedir. 2003 yılı Türkiye üretimi 108.000 ton, 2006 yılı için 136.098 ton ve 2008de ise 150.843 ton olan bu üretimin 24.380 tonu Samsun ilinde gerçekleştirilmektedir. Samsun ilinde her yıl artan üretimin bir kısmı iç tüketimde, bir kısmı ihracatta değerlendirilmektedir.

Ispanak

2003 yılı dünya ıspanak üretimi 11.862.060 tondur. Bu üretimin 466.821 tonu AB ülkelerinde yapılmaktadır. Türkiye 2003 yılı ıspanak üretimi 220.000 ton, 2006 yılı ıspanak üretimi 242.231 tondur. 2008 yılı itibariyle 255.746 ton olan Türkiye üretiminin 15.428 tonu Samsun'da üretilmektedir. Bu miktar ülke üretiminin %6'sını oluşturmaktadır.

Hıyar

Dünya 2003 yılı hıyar üretimi 39.598.853 ton ve AB 2003 yılı hıyar üretimi 1.649.586 ton'dur. Türkiye 2003 yılı hıyar üretimi 1.780.000 ton ve 2006 yılı hıyar üretimi 1.799.613 ton olarak geçekleşmiştir. Türkiye Dünya hıyar üretiminin yaklaşık %5'ini üretmektedir. 2008 yılı itibariyle 1.678.774 ton olan Türkiye hıyar üretiminin 107.599 tonu Samsun ilinde üretilmektedir. İhracatta ilk sırayı Rusya Federasyonu alırken devamında Almanya, Romanya, Bulgaristan ve Avusturya yer almaktadır.

Marul

Dünya 2003 yılı üretimlerine göre marul üretimi 20.810.400 tondur. Türkiye dünya marul üretiminin %1.6'sını karşılamaktadır. Ülkemiz 2003 yılı toplam marul üretimi 340.000 ton ve 2006 yılı üretimi 441.242 ton'dur. 2008 yılı itibariyle 377.922 ton olan marul (göbekli+ kıvırcık) üretiminin 38.221

Samsun İlinde Sebze Üretim Sektörü

tonunu TR83 Samsun alt Bölgesi üretmekte olup; ülkemizin yaklaşık %10'ununu karşılamaktadır. Bölgede 22.873 ton üretimle Samsun ili ilk sırada yer alır. Bu miktar ülke üretiminin yaklaşık %6'sına tekabül eder. Samsun ili marul üretimlerinde kıvırcık yerli tip çeşitler kullanılmakla birlikte, özellikle son yıllarda hibrit kıvırcık marul çeşitleri ve aysberg (Iceberg) tipi marul üretiminde üretimi oldukça artmıştır. Türkiye den öncelikle Almanya olmak üzere Hollanda, Yunanistan, İtalya, Belçika, Avusturya gibi AB ülkelerine ve Rusya Federasyonuna önemli derecede marul ihracatı yapılmaktadır.

8. Samsun Bölgesi İyi Tarım Uygulamaları (GAP) Değerlendirilmesi

Türkiye'de yaş meyve sebze üretiminde büyük paya sahip olan Samsun Bölgesi, üretici ve ihracatçısının önemli sorunlarına çözüm olabilecek ve bölgemizin Avrupa ülkelerine daha fazla ürün satabilmesine imkan verecek bu protokol gereklerinin üretici ve ihracatçı tarafından benimsenmesi için yoğun çalışmalar yapılmaktadır. Pazar olarak hedeflediğimiz ülkelerin taleplerine uygun olarak samsun ilinde hem üretimi artırmak hem de ihracata yönelik özellikle kışlık sebze üretimini yaş meyve sebze üretimindeki payını, ekolojik avantajların tetikleyici gücünü kullanarak genişletmek amacıyla bu çalışma gerçekleştirilmiştir.

Samsun İlinin tarıma elverişli alan yönünden bariz bir üstünlüğü vardır. İlimizin sahip olduğu Bafra ve Çarşamba Ovalarında 300.000 da alanda sulu tarım şartlarında sebze tarımı yapılması, yağış rejimi ve iklim şartlarının sağladığı vejetasyon üstünlüğü ve arazi yapısı ili tarımsal çeşitlilik ve açılım refleksi yönünden üstün kılmaktadır. Çukurova'dan sonra Türkiye'nin ikinci büyük verimli ovaya sahip Samsun ili, devam eden sulama projeleriyle birlikte, yakın bir gelecekte 1.000.000 dekar sulanan tarım alanı mevcuduyla Türkiye tarımının lokomotif merkezlerinden biri haline gelebilecektir. Samsun Tarım İl Müdürlüğü koordinasyonunda 2005 yılından itibaren EUROGEP-İYİ TARIM kapsamında İl Özel İdare destekli projeler uygulanmaya başlatılmıştır.

Samsun İlinde Sebze Üretim Sektörü

İl Özel İdaresi Kaynaklı GlobalGAP Sertifikalı Bitkisel Üretim Çalışmaları

Yıllar	İlçeler	Köy Sayısı	Çiftçi Sayısı	Alan (da)	Bütçe (TL)	Ürünler
2005	Bafra	19	53	429	75.000	B.Baş Lahana, Karnabahar, Brokkoli
	Çarşamba	1	19	435	75.000	B.Baş Lahana, K.Baş lahana, Karnabahar, Brokkoli
2006	Bafra	19	79	1.036	171.000	Karnabahar, Brokkoli, Çin Lahanası, B. Lahanası
	Çarşamba	7	62	964	150.000	B.Baş Lahana, K.Baş lahana, Karnabahar, Brokkoli
2007	Bafra	28	98	1.100	178.000	Brokkoli, Karnabahar
2008	Bafra	20	67	950	200.000	Brokkoli, Karnabahar, Aysberg Marul, Brüksel Lahanası
Toplam		94	378	4.914	849.000	

Samsun TİM 2009

Samsun İlinde Sebze Üretim Sektörü

9. Samsun İlinde Organik Tarım Sebze Üretimi

Tablo 9. Samsun'da Organik Tarım Ürünleri Üretimi Ve Alanları

Ürün Adı	Kullanılan Alan (da)	Belgelenen Alan (da)	Üretim Alanı (da)	Tahmini Üretim (kg)	Gerçekleşen Miktar (kg)
Biber	22,8	24,0	2,1	2.350,0	2.110,0
Domates	9,7	10,7	3,8	2.150,0	1.900,0
Fasulye	76,6	80,1	33,4	21.200,0	18.565,0
Hıyar	0,8	0,8	0,8	500,0	440,0
Kabak	16,0	16,0	0,3	600,0	540,0
Karpuz	0,8	0,8	0,8	1.500,0	1.350,0
Kavun	0,5	0,5	0,2	150,0	140,0
Lahana	30,0	30,0	2,0	4.150,0	2.700,0
Patates	16,8	19,8	6,0	3.700,0	3.280,0
Patlıcan	8,6	9,6	2,0	2.300,0	2.060,0
Pırasa	0,7	7,0	0,7	300,0	260,0
Semiz otu	17,0	17,0	0,2	600,0	540,0
Soğan	7,3	7,3	0,1	100,0	90,0

Samsun TİM 2009

10. Türkiye Yaş Meyve-Sebze Sektöründe Değişim

Ülkemiz sebze üretim miktarında ihracata yönelik ürünlerde yıllar itibariyle az da olsa artışlar yaşanmaktadır. İhracata yönelik sözleşmeli üretim modeli ile üretimde dalgalanmalar olmayacaktır. Türkiye, bölgesel iklimden kaynaklanan ve üretimin mevsimlere dağılabildiği, pazara mal arz etme imkanı olan ender ülkelerden birisidir. Türkiye yaş-meyve sebze ihracatında pazar konumundaki ülkelere, diğer ihracatçı olan ülkelere daha uzak değildir. Büyük sermayenin ya da uluslar arası sermayenin, Ülkemiz ve İlimiz sebze sektörüne yatırım yapmaları ticari anlamda her iki tarafa gelecekte büyük kazanımlar sağlayacaktır. Bu amaçla sebze ihracatımız olan ülkelerin dış ticaret politikaları ve istekleri yakından

Samsun İlinde Sebze Üretim Sektörü

izlenmektedir. Dünya Ticaret Örgütü ve Avrupa Birliği gibi uluslar arası kuruluşlarla ve Rusya Federasyonu ile yapılan anlaşmaların, ülkemiz meyve-sebze sektörünü nasıl etkileyeceği konusunda çalışmalar devam etmektedir.

Samsun ilinin sebze sektöründe potansiyel teşkil ettiğini gören yerel ihracatçılar yaş meyve ve sebze paketlenme, ihracata yönelik yatırım yapmaya başlamışlardır. Geniş pazarlama ağına, yeterli sermaye ve bilgi birikimine sahip yabancı firmalarında Samsunda Pazar oluşturmaları için çalışmalar başlamıştır. Ulusal ve uluslararası ihracatçı firmaların bölgemize yatırım yapmaları ile Üreticiye pazar ve fiyat garantisi sağlanması, sanayicinin hammadde talebinin karşılanmasını sağlayan sözleşmeli tarım sistemi yeni iş imkanları ve fırsatlar yaratacaktır.

11. Samsun'da Yaş Meyve-Sebze Sektöründe Durum

Samsun bölgesinde depolama ve pazarlama şartlarının yetersiz olduğu bilinmektedir. Özellikle hasat sonrası ürünlerin muhafazası, paketlenme tesislerinin ve soğuk hava depolarının kurulması kayıpları azaltacaktır.

Samsun bölgesinde sebzelerin ambalajlanması ve işlenmesi ile kolay taşınır hale getirilmesi iç ve dış pazarlama için çok avantaj sayılacaktır. Samsunun mevcut konumuna bakıldığında ihracat için gerekli olan ve bir birinin alternatifi olabilecek kara, hava ve deniz taşımacılığının mevcut olduğunu görmekteyiz.

Samsunda sebze bölge ekolojisine ve pazarın isteklerine uygun tür ve çeşitlerde standart üretim deseni oluşturulmaya başlanmıştır. Samsun bölgesinde ürünlerin üretim ve pazarlanmasında birlik tipi örgütlenme oluşmaya başlamıştır.

Özellikle dış pazarda tüketici taleplerinin işlenmiş ürünlere kayması ve bu ürünlerin katma değerinin yüksek olması, tarımsal sanayinin Samsunda hızla gelişmesini zorunlu kılmaktadır. Bu amaçla Samsun İlimizde Tarım ve Köyişleri Bakanlığı destekli Sebze işleme ve paketlenme tesisleri kurulmaya başlanmıştır.

Samsun bölgesinde fiyat istikrarının sağlanması, alım satımların organize edilmesi ve kalite isteklerinin belirlenmesi için fuarlar gibi büyük organizasyonlara ihtiyaç vardır.

Samsun İlinde Sebze Üretim Sektörü

Avrupa ülkelerinde ve Rusya Federasyonunda Eurepgap gibi protokollerin gereğinin aranması Samsun bölgesinde ihracata yönelik faaliyet gösteren bilinçli üreticilerimize pazar avantajı sunacaktır.

12. Samsun Bölgesinde Sebze Pazarlama

Samsun bölgemizde üretilen sebzelerin pazarlanması ihracatçıların yanında özellikle, komisyoncular veya tüccarlar aracılığıyla yapılmaktadır. Ayrıca doğrudan tüketicilere ve manavlara da satışlar yapılmaktadır. Samsunda yavaş yavaş gelişen sebze ürünleri işleme sanayisiyle sebzeler; dondurulmuş ürün, salça, konserve gibi işlenmiş ürün olarak pazarlama ağı içerisine girmeye başlamıştır.

Samsun bölgemizde üretimin ekonomik olması ve pazarlamayı kolaylaştırması için; ürün arz periyodu ve ürün kalitesi iki önemli noktadır. Bu konulara daha fazla dikkat edilmelidir. Samsun bölgemizde sebze üretiminde verim ve kalitenin arttırılması kadar üretilen ürünlerin sağlıklı ve talep doğrultusunda pazarlanması da zorunludur.

Tarım ürünleri ihracatımızın yaklaşık %60'nın AB'ye ve Rusya Federasyonuna yapıldığı ve bitki sağlığı konusundaki düzenlemelerde dikkate alındığında, bölgemizde pazarlama sistemlerinin geliştirilmesine yönelik politikalar önem kazanmaktadır. Ayrıca ülkenin ve dolayısıyla Samsun yerelinin gelişmesinde büyük öneme sahip olan dış ticaretin en önemli ayağı ihracattır. İhracatçı birliklerinin daha çok başarılı olmaları için AB mevzuatı ile çelişen mevzuat AB normlarına uyulanmalıdır.

Samsun ilinde dış pazardaki çeşit ve talep değişiklikleri ihracatçı birliklerince belirlenip, üretim deseninin yönlendirilmesi faydalı olacaktır. Ayrıca Samsunda AB'ye uyum çerçevesinde çıkan ve yaş meyve-sebze ihracatında İyi Tarım Uygulamaları, HACCP, Kalite Yönetim Sistemleri hakkında bilgilendirme çalışmaları büyük bir aşama kazanmıştır.

TR831 Samsun ilinden Almanya, Hollanda, Rusya Federasyonu başta olmak üzere bir çok ülkeye az da olsa sebze

Samsun İlinde Sebze Üretim Sektörü

ihracatı yapılmaktadır. Bafra ve Çarşamba ovalarımızda küresel pazarın isteklerine uygun, istenilen standartta ve ambalajda kaliteli ürünleri üretici ve ihracatçı bilinci oluşmaya başlamıştır.

Türkiye'nin ve Samsun ilinin en önemli ovalarından olan Bafra ve Çarşamba ovalarından (ulaşım bakımından diğer sebze üretim ovalarına göre daha avantajlı) Rusya Federasyonu ve Türk Cumhuriyetlerinin sebze ihtiyacı karşılanabilir.

Uluslararası Samsun hava limanına kargo servisi ve yaş meyve sebze için soğuk hava deposu kurulması çalışmaları başlamıştır. Türkiye'nin dördüncü büyük limanı olan Samsun limanı ihracat için modernize edilip daha rantabl olabilmesi için özelleştirilme çalışması başlatılmıştır.

Bu kadar büyük sebze potansiyeline sahip ilimize yerli ve yabancı sebze ihracatçıları davet edip ürünlerin potansiyel tanıtımı yapılmaya başlanmıştır.

13. Samsun İlinde AB ve Rusya Federasyonu İçin Stratejik Öneme Sahip Sebzeler

Samsun ilinde brokkoli, enginar, turp, karnabahar, biber, domates, pırasa, brüksel lahanası, kırmızı lahana gibi sebzeler üretilmektedir. Samsun ili bu sebzeler için daha fazla üretim potansiyeline sahiptir. Pazar bulunduğu takdirde bu ürünlerin çok daha fazla üretilmesi mümkündür.

14. Samsun İli Sebze İşleyici ve Pazarlayıcıların Dikkat Etmesi Gereken Önemli Kriterler

1. AB'nin yaşlı nüfusu GAP sertifikalı sebze ürünlerini talep etmekte ve mümkünse organik ürün olmasını istemektedir.

2. AB ve Rusya Federasyonu küçük aile yapısına sahip oldukları için küçük ambalajda sebze ürünlerini talep etmektedirler. Sebzeyi kilo ile değil, 350- 500 gramlık paketlerde istemektedirler.

3. AB ülkeleri sebze tüketicileri salkım domatesi tercih etmektedir. Tüketiciler taze olup olmadığını salkımına bakarak karar vermekteler. Rusya Federasyonu sebze tüketicileri ise iri domatesi tercih etmektedir.

Samsun İlinde Sebze Üretim Sektörü

4. Doğu Avrupa'da hal uygulaması yaygınlığını korurken, Batı'da haller kalkmaktadır. Yaş meyve ve sebze süper marketlerden alınmaktadır. Sebze ihracatçıları Doğu Avrupa'ya ihraç ederken hallerle, Batı Avrupa'ya ihraç yaparken marketlerle çalışmak zorundadır.

5. AB ve Rusya Federasyonunda tüketicilerin doğranmış, paketlenmiş ve işlenmiş ürünlere talepleri artmaktadır.

6. Ekonomik gelişmişlik düzeyine uygun olarak Batı Avrupa tüketicisi ürünün fiyatından çok kalitesine, güvenilirliğine dikkat etmektedirler.

7. Bütün Avrupa'da Akdeniz tipi beslenme modeli yaygınlaşmaktadır. Bu nedenle Yaş meyve ve sebze tüketimi hızla artmaktadır.

8. AB ve Rusya Federasyonunda Süper marketler pazara egemen olduğu için üründe süreklilik istemektedir. Alacağı ürünün sürekli ve istikrarlı temin edilmesine dikkat etmektedirler.

9. Türkiye de ve özellikle Samsun ilinde yaş meyve ve sebze sektörünün kendisini tanııtma ve anlatma sorunu vardır. Sektörün sorunlarını dile getirecek lobi yapacak bir oluşum eksikliği yaşanmaktadır. Bu konuda Samsun bölgemizde www.sebzepazarlama.com başta olmak üzere Yaş Sebze Komisyoncuları, Karadeniz İhracatçılar Birliği, Antalya Yaş Meyve Sebze İhracatçıları Birliği, Antalya İhracatçı Birlikleri, Ege Yaş Meyve Sebze İhracatçıları Birliği önemli görev yapmaktadırlar.

15. Sonuç

- Samsun bölgesi, uygun iklim yapısına sahip ovaları ile sebzelerin hem açıkta hem de örtüaltında yetiştirilmesine son derece elverişli büyük bir zenginliğe sahiptir.

- Dünyada özellikle kışlık sebze üretiminde gerçekten mukayeseli üstünlüğe sahip Samsun bölgesi Türkiye için çok büyük ticari potansiyel taşımaktadır.

- Diğer sebze alanlarında aşırı sıcaklık gibi olumsuzluklardan dolayı üretim yapılamadığı zamanlarda Samsun bölgesinde ekolojik avantajlar nedeniyle üretim devam

Samsun İlinde Sebze Üretim Sektörü

etmektedir. Bu ekolojik üstünlükten yeterince pay alabilmek için mevcut yapının iyileştirilme çalışmaları başlamıştır.

Türkiye’de ve Samsun bölgemizde sebze sektörünün gelişmesi üretim ve ihracatın artması hepimizin ortak arzusudur.

Bu kitapçıkta Samsun ilimizde sebze sektörünün genel durumu, üretimleri, ekilişleri, imkanları, potansiyelleri ve bütün bunları içeren bir çalışma ortaya konulmuştur. Kanaatimizce bu çalışmada ortaya konulan yaklaşımlar dikkate alındığında sebze sektörümüz; iç tüketimle birlikte AB, Rusya Federasyonu ve Ortadoğu ülkelerinin dış taleplerine cevap verecektir. Sektörde arz devamlılığı sağlanacak, çeşit standardı oluşacak, üreticilerin, sebzeyle dayalı gıda sanayi üretimi yapanların ve ihracatçıların yüzünü güldürecek bir üretim yapısı oluşmasına katkı sağlayacaktır.

Kaynaklar

- Yaş Meyve Sebze İhracatçıları Birliği Raporları 2008-2009
TR83 Samsun Alt Bölge Tarım Master Planı. 2006. B.Hekimoğlu,
M.Altindeğer, N.Korkmaz
9. Kalkınma Planı-DPT 2008
Samsun Tarımının Sektörel Sorunları ve Çözüm Önerileri 2006-
B.Hekimoğlu, M.Altindeğer
Akdeniz ihracatçıları birliği- Antalya
Ege ihracatçıları birliği-İzmir
Dünya Meyve- Sebze Piyasasında Ne Oluyor? Dr. Kenan
MORTAN-2008
Akdeniz İhracatçıları Birliği Genel Sekreterliği 2009 İhracat
Raporu
TZOB- Yaş meyve sebze raporu-2008
İGEME Faaliyet raporu – Yaş meyve sebze 2007

Main production areas of vegetables

funded by the European Union

